

Didaktická analýza učiva

Žákovo pojetí učiva
Výukové strategie

Hana Horká
PS_23

Co je naším cílem?

Student/ka:

- vymezí/vysvětlí pojmy: výuková metoda, výuková strategie, formy výuky;
- rozliší výukové strategie a zdůvodní jejich aplikaci ve výuce;
- zdůvodní volbu metod ve výuce (na praxi);

Na co
navazujeme?

Orientace v RVP /ŠVP

cíle,

klíčové kompetence,

vzdělávací oblasti,

očekávané výstupy,

průřezová témata,

učební plán,

tematický plán,

učivo, didaktická analýza učiva obsahová,

výukový cíl

Po zobecnění vašich názorů se jedná o:

promyšlené způsoby vedení výuky, které jsou:

optimální v **konkrétní třídě**, pro **konkrétního učitele** a **konkrétní učivo** (téma, předmět),

učitel/ka je volí, aby se žáky dosáhli vytyčených cílů výuky, tzn.

jde o adekvátní kombinace **metod, forem, prostředků a podmínek výuky** -

o výukové strategie (Pasch 1998, s. 195).

Základní strategie výuky

DEDUKTIVNÍ

INDUKTIVNÍ

SOCIÁLNĚ
ZPROSTŘEDKOVANÁ VÝUKA

Deduktivní strategie

- Typická pro transmisivní školu (ale také nepostradatelná) – „jasný cíl a účel“, učitel „má vše pod kontrolou“.

Schéma:

- Výklad – vysvětlení (nový pojem, definice, vzorec) – hotový poznatek
- Předvedení, procvičení v příkladech („řízené procvičování“)
- Aplikace v úkolech („znalost“, porozumění)
- Zhodnocení výsledků, ověření znalostí (žák umí - neumí)

Induktivní výuka (problémová) – autentické učení

- Typická pro konstruktivistické pojetí výuky, umožňuje budování poznatků „zevnitř“ (**od prekonceptů**), rozvíjí metakognitivní schopnosti dětí (učit se).

Schéma:

- Problém – **bádání, zkoumání, přemýšlení, hledání řešení**
- Objevování významu pojmu nebo teorie
- Použití, ověření v autentických situacích
- Vyhodnocení výsledků a postupů

Příklady zkresleného chápání obsahu pojmu

<http://www.ceskaskola.cz/2001/06/petr-kukal-pravda-uciva-sila-predstavy.html>

Královský dvůr – to je zahrada okolo hradu.

Církev – to je kostel; to je, že vládne papež.

Robota – to jsou lidé, kteří museli pracovat na pány.

Deputát – to je, když se někomu pošle vzkaz.

Metternich – to byl známý pražský knihkupec.

Svoboda – to je, když někoho zavřou a pak ho zase pustí.

Jak zjistíme
způsob
uvažování žáků
o daném
tématu, jeho
individuální
zkušenosti,
představy,
interpretace?

Konstrukční techniky

kreslení schémat a obrázků s legendami a komentáři

písemné nebo ústní odpovědi na otázky typu Proč? Co se děje, když...? Co by se stalo kdyby...? Co je to...?

definování slov a vysvětlování rozporných fakt (říká se, že ...Proč tedy...).

doplnit příběh s otevřeným koncem, dokončit neúplné věty apod.

hraní rolí (řešení různých modelových situací, hraní historických postav, profesí...).

Projektivní techniky

Např. metoda slovních asociací
– žákova reakce na dané slovo
vyslovením prvního slova,
které ho napadne.

Soubor těchto reakcí je
určitým **obrazem vnitřního
světa žáka.**

Autentické učení (Pasch, 1998, s. 149, Kalhous; Obst 2002, s. 168, Kovaliková 1995, s. 183, 137)

- „**Skutečné**“ učení – učení NĚČEMU (nikoli **O** NĚČEM):
- “opravdové” učení; neučíme se “jakože něco děláme” (akademicky), ale v situacích reálného života,
 - Je založené na bádání, zkoumání;
 - **Autentickým produktem** - zpracování nějakého tématu a jeho prezentace v podobě plakátu, posteru, nástěnky nebo výstavy.

Znaky autentického učení

Cílem (výsledkem) je spíše **produkce** (tvorba) – nikoli reprodukce znalostí, tzn.:

- vyřešit problém, prozkoumat otázku, vytvořit novou věc, navrhnout postup apod.

Základem autentického učení je “**oborové zkoumání**” – “**badatelská činnost**” v různých oblastech života. Žáci potřebují:

- a) důkladné znalosti oboru,
- b) vědomosti o výzkumu (výzkumná otázka, metoda, postup, měření, zaznamenávání výsledků, interpretace a vyvození závěrů, návrh využití v praxi).

“Skutečné” problémy

Výzkumné projekty

žáci mají prozkoumat ve školní jídelně oblibu různých jídel,

prozkoumat, jak sluneční světlo ovlivňuje růst rostlin,

zjistit, jak žili v obci lidé za války,

zjistit, jaké látky znečišťují potok protékající naší obcí a jak se tam dostávají,

na základě pozorování popsat život pavouka (kočky, morčete...) apod.

Projekty občanské angažovanosti (s cílem zlepšit něco ve svém okolí)

- zřídit turistické stezky v okolí,
- vytvořit školní recyklační program
- navrhnout a realizovat rekultivaci ohrožené lokality v obci či jejím okolí,
- naučit své vrstevníky, jak se chovat v případě podezření, že jejich kamarád bere drogy apod.

Problémy v uměleckých výchovách (s cílem autenticky vyjádřit určitou myšlenku, téma či estetickou hodnotu jako dospělí tvůrci)

- formulovat vlastní myšlenky v příběhu o přátelství,
- vyjádřit tancem hněv,
- výtvarně vyjádřit vodu apod.

Sociálně
zprostředkovaná
výuka

Žáci se učí společně a od sebe
navzájem.

Kooperativní učení

Simulace

Hraní rolí

Zadání úkolu
do výuky
v 5. semináři

Na vlastní
přípravě na
výuku
představíte:

příklad didaktické
analýzy učiva,

návrhy výukových
strategií.
